

LASER-TKÁŇOVÉ INTERAKCE A JEJICH MODELOVÁNÍ POMOCÍ COMSOL MULTIPHYSICS

Mgr. Jana URZOVÁ, Ph.D.

ČVUT v Praze, Fakulta biomedicínského inženýrství

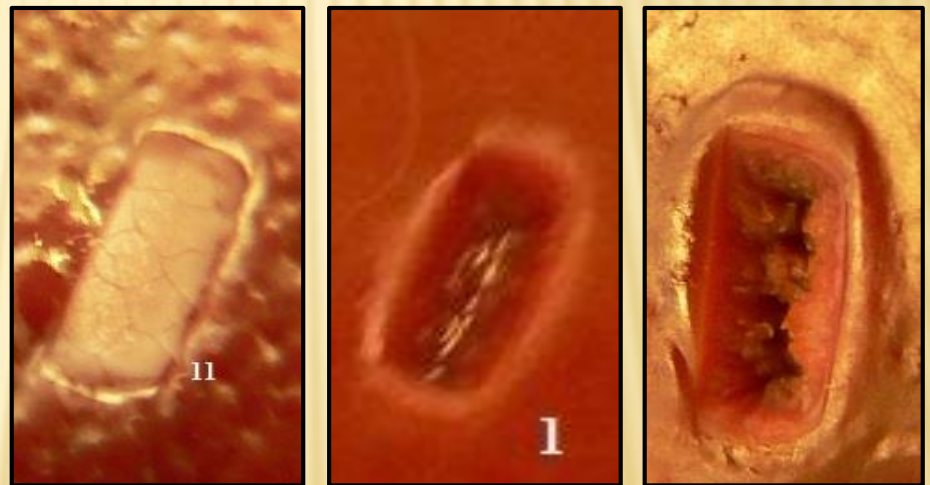
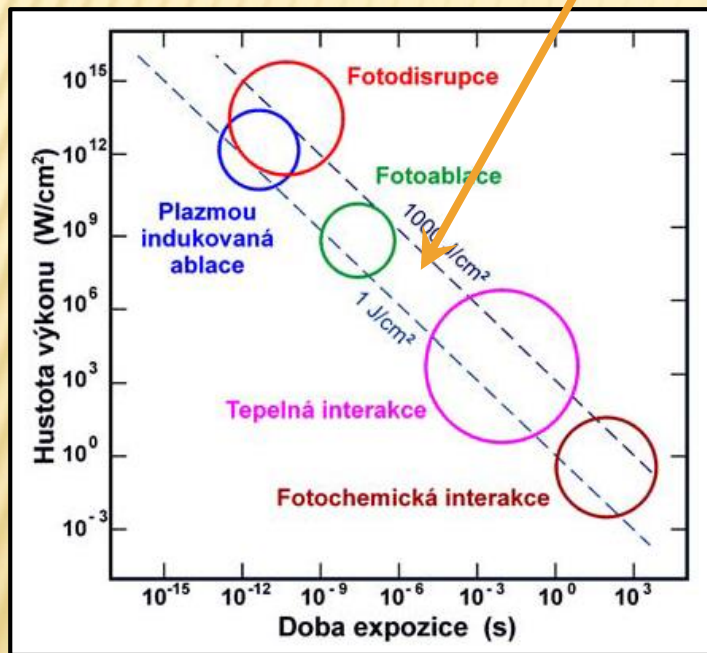

**SPOLEČNÉ PRACOVNÍŠTĚ FAKULTY BIOMEDICÍNSKÉHO
INŽENÝRSTVÍ ČVUT A 1. LÉKAŘSKÉ FAKULTY UK V PRAZE**

INTERAKCE LASER – TKÁŇ

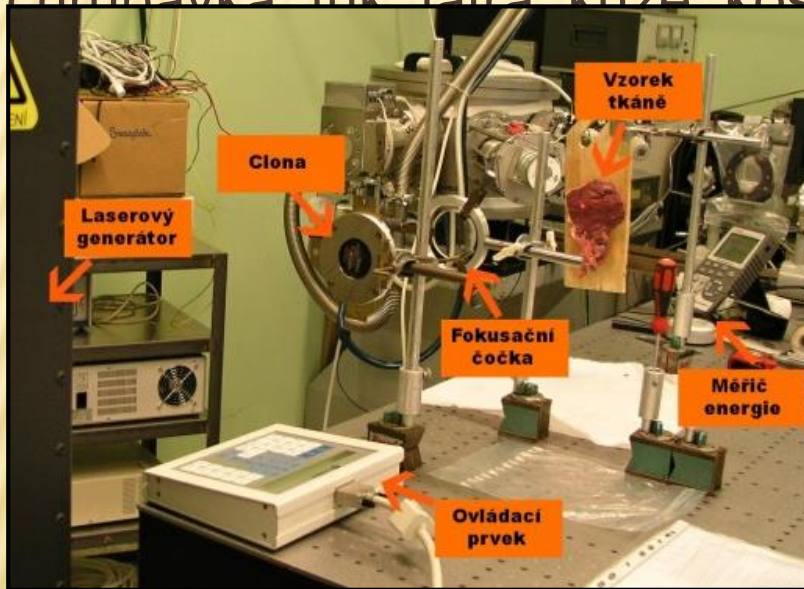
- Medicínské aplikace – odstraňování nežádoucí tkáně, zubní vrtačka, Průběh a výsledek interakce závisí na typu tkáně a parametrech laseru (plošná hustota energie, doba expozice, opakovací frekvence).
- Náš výzkum – rozhraní mezi fotoablací a tepelnou interakcí

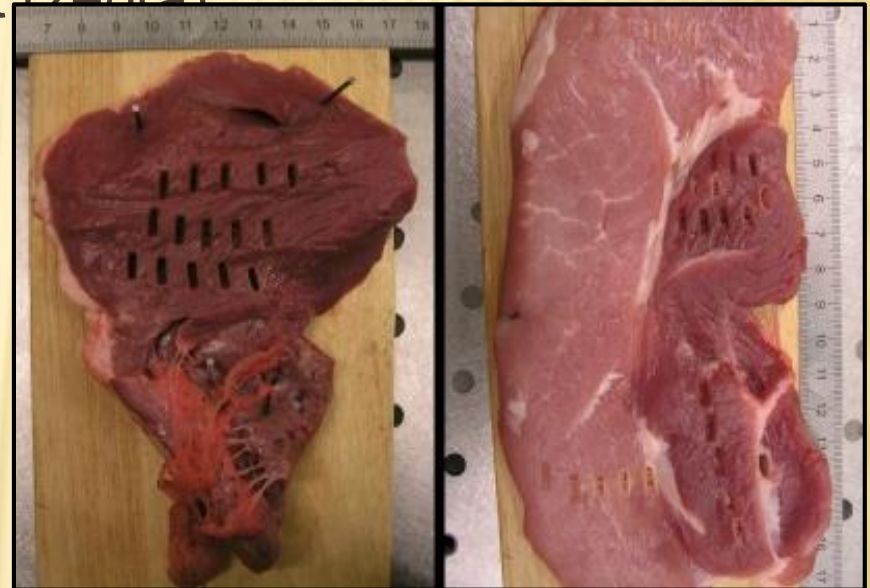
Tepelná interakce a kombinace tepelné interakce a ablace (stopa: 8 × 20 mm)

EXPERIMENTY - OZAŘOVÁNÍ TKÁNĚ

- Zdroj: KrF excimerový laser (248 nm), délka pulsu 25 ns, 1 – 50 Hz
- Ozařované tkáně: vepřová svalovina (srdeční a kosterní), chrupavka, tuk, játra, kůže, kost (žebra)

Experimentální aparatura

Ablační krátery ve vepřové srdeční a kosterní svalovině

1. FÁZE - MODELOVÁNÍ TEPELNÉ INTERAKCE

- Cíl: ozařovat rovinný povrch pulsním laserem, snímat povrchové teploty a sestavit model, který umožní předpovídat teplotní průběhy a bude souhlasit s výstupem z termokamery
- Očekávání: COMSOL Multiphysics obsahuje modul „*Bioheat Transfer*“ s módem „*Conduction*“, možnost zadání periodického průběhu dodávané energie
- Realita: puls je příliš krátký na vestavěné funkce, dlouhá pauza
- Řešení: sestavení vlastní pulsní funkce:

$$p(t) = \frac{1}{2} \left\{ \operatorname{sgn} \left[\sin \left(-\frac{\pi(3t_1 + t_2)}{2(t_1 + t_2)} \right) - \sin \left(\frac{2\pi t}{t_1 + t_2} - \frac{\pi(3t_1 + t_2)}{2(t_1 + t_2)} \right) \right] + 1 \right\}$$

t_1 – délka trvání pulsu 25 ns

t_2 – délka prodlevy, počítáno z frekvence (zadávaný parametr)

FYZIKA - PENNESŮV MODEL

- Vychází z rovnice pro přenos tepla vedením v pevných látkách, doplněna o další členy.

$$\rho c_p \frac{\partial T}{\partial \tau} = \lambda \nabla^2 T - \rho_b c_b \omega_b (T - T_{art}) + \rho SAR + Q_{met}$$

- hustota ρ [$\text{kg} \cdot \text{m}^{-3}$]
- měrná tepelná kapacita c_p [$\text{J} \cdot \text{kg}^{-1} \cdot \text{K}^{-1}$]
- tepelná vodivost λ [$\text{W} \cdot \text{m}^{-1} \cdot \text{K}^{-1}$]
- teplotní difuzivita a [$\text{m}^2 \cdot \text{s}^{-1}$] $a = \frac{\lambda}{\rho c_p}$
- Okrajové podmínky:
  - Hlubší vrstvy vzorku – plně tepelně izolováno $n \cdot (\lambda \nabla T) = 0$
  - Vnější povrch – sdílení tepla volnou konvekcí $n \cdot (\lambda \nabla T) = h(T_{ext} - T)$
- Vliv krevní perfúze
- Absorpční rychlost přívodu energie elektromagnetickým zářením
- Příspěvek metabolických dějů v tkáni

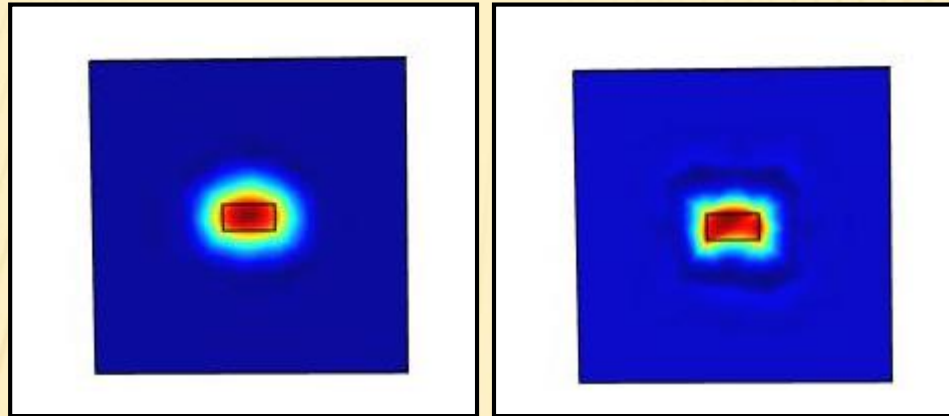
ZADÁVANÉ HODNOTY PARAMETRŮ MODELU

Parametr	Značka	Jednotka a	Hodnota
Teplota tkáně	T	K	294
Okolní teplota	T_{ext}	K	294
Tloušťka vrstvy	l	mm	10
Hustota tkáně	ρ	$\text{kg}\cdot\text{m}^{-3}$	1 036 – 1049
Měrná tepelná kapacita	c_p	$\text{J}\cdot\text{kg}^{-1}\cdot\text{K}^{-1}$	3 430 – 3 730
Tepelná vodivost tkáně	$\lambda = k$	$\text{W}\cdot\text{m}^{-1}\cdot\text{K}^{-1}$	0,48 – 0,56
Rychlost krevní perfuze	ω_b	s^{-1}	0 (neživá tkáň)
Absorpční koeficient tkáně	A_c	m^{-1}	2800 - 5500
Reflexní koeficient tkáně	R_c	-	0,1
Plošná hustota energie	ψ	$\text{mJ}\cdot\text{cm}^{-2}$	60 - 130
Šířka stopy paprsku	a	mm	8,5 – 12,5
Výška stopy paprsku	b	mm	13 –

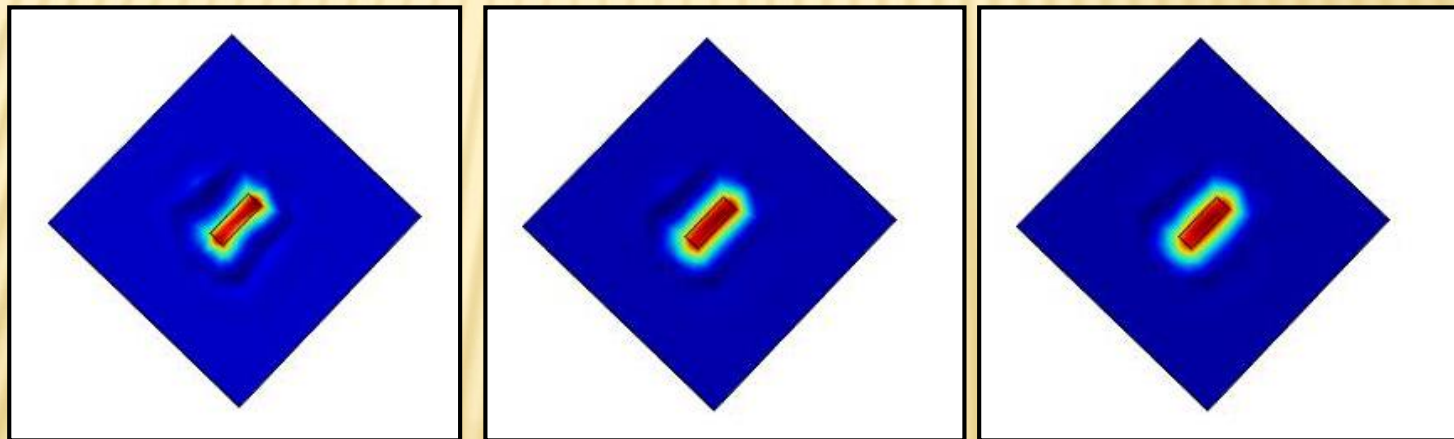
- Využití knihovny a nadefinování materiálu TKÁŇ – postupně rozšiřování o další typy tkání

Laser-tkáňové interakce a jejich modelování pomocí COMSOL Multiphysics –

VÝSTUPY PRO TEPELNOU INTERAKCI

Porovnání tkání: srdce (vlevo) a tuk

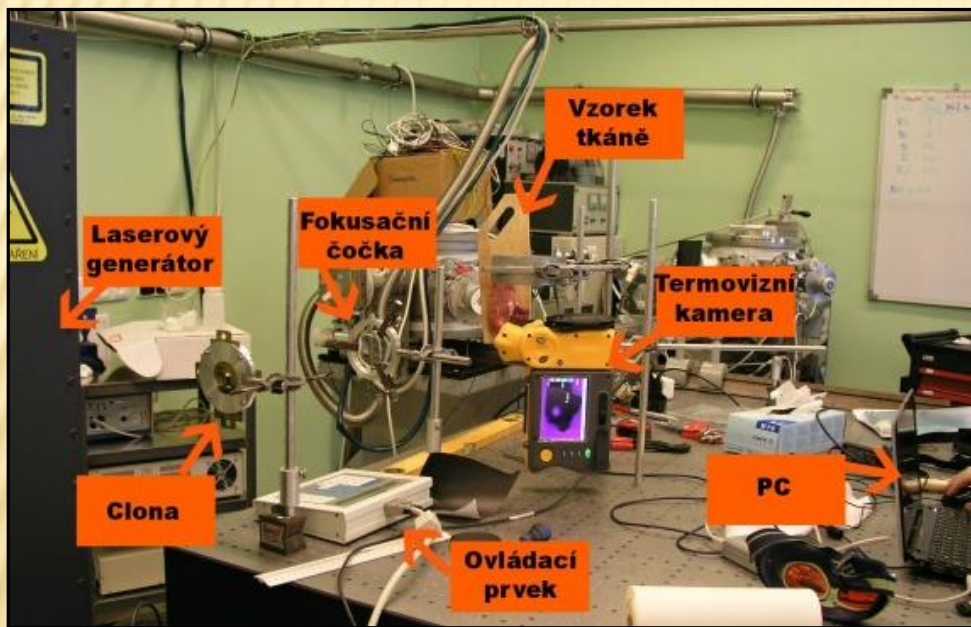

Časový rozvoj po 5 sekundách (svalovina)

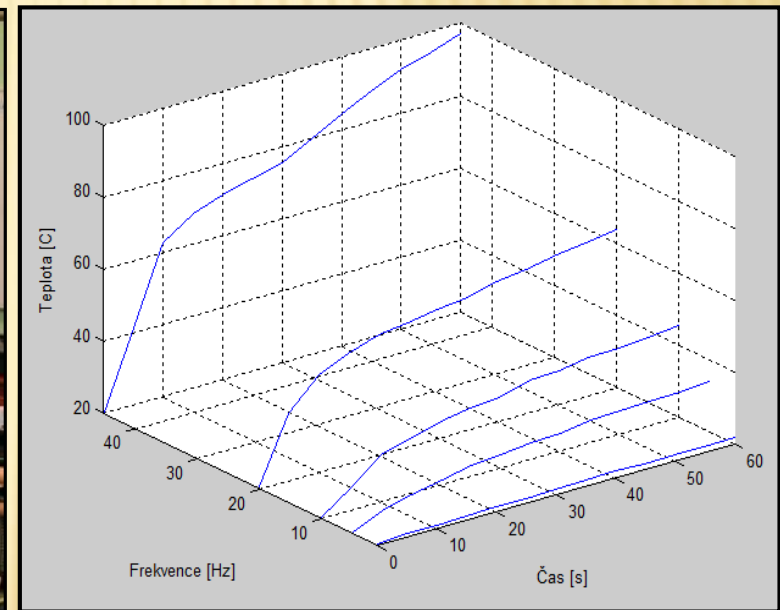

EXPERIMENTÁLNÍ OVĚŘENÍ MODELU

- Pomocí termokamery FLUKE TI55/20FT (citlivost $\leq 0,050$ °C)
- Porovnávání skutečných dosažených teplot a modelu

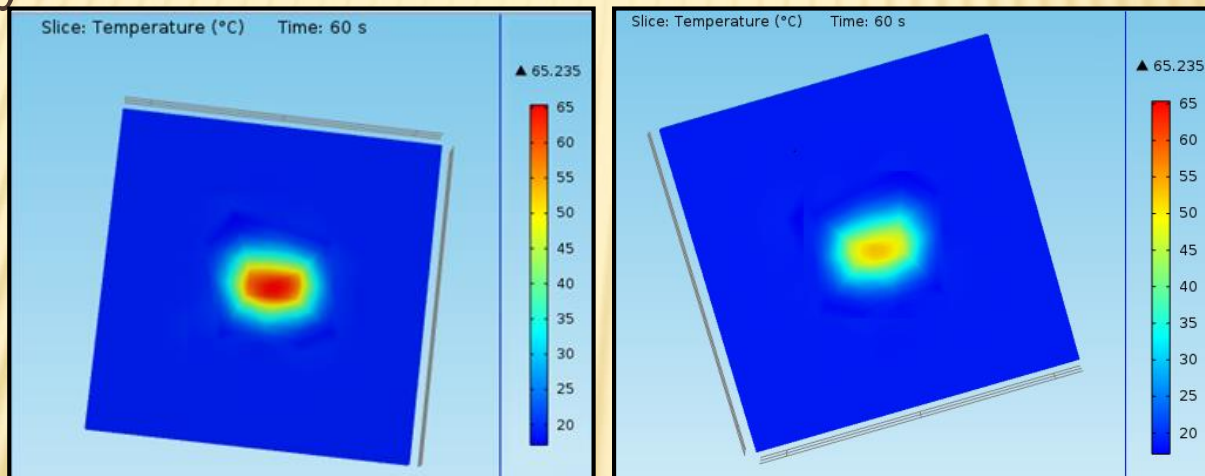
Aparatura pro snímání povrchového teplotního pole

Závislost maximální povrchové teploty na frekvenci

TERMOVIZNÍ OVĚŘENÍ MODELU

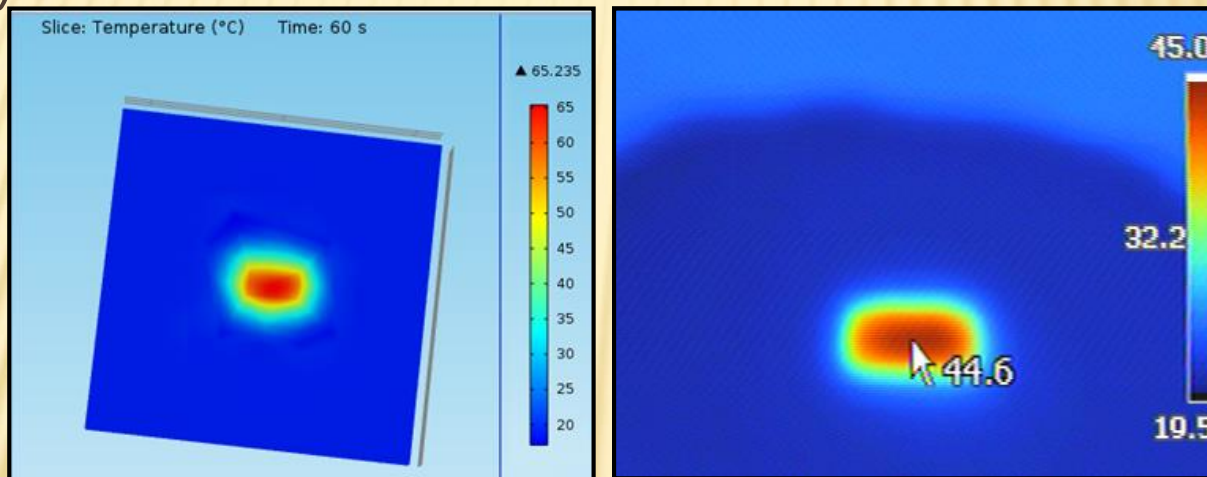
- Grafickým výstupem programu COMSOL jsou vykreslená teplotní pole ve vybrané barevné škále nebo sestava izoterm.
- Teoretické výstupy lze porovnávat se záznamem termovizní kamery.

Přední (vlevo) a zadní strana vzorku tkáně s modelovaným rozložením teplotního pole pro hustotu energie 62 mJ.cm^{-2} a opakovací frekvenci 10 Hz

TERMOVIZNÍ OVĚŘENÍ MODELU

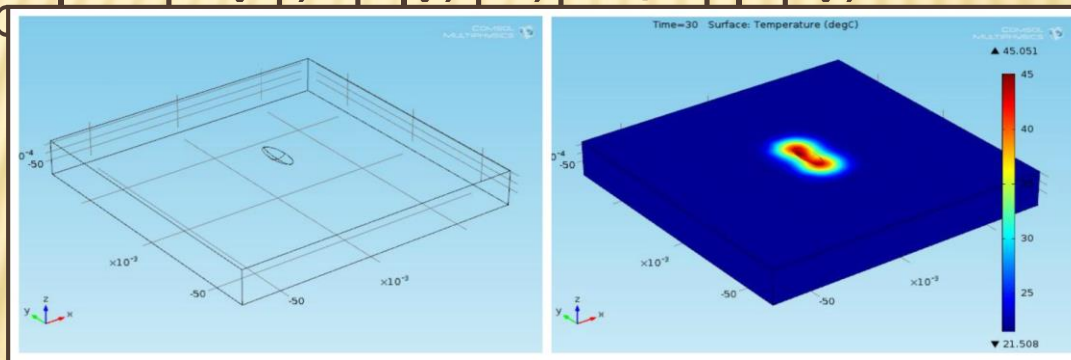
- Grafickým výstupem programu COMSOL jsou vykreslená teplotní pole ve vybrané barevné škále nebo sestava izoterm.
- Teoretické výstupy lze porovnávat se záznamem termovizní kamery.

Srovnání modelu (vlevo) a skutečného záznamu teplotního pole pro hustotu energie 62 mJ.cm^{-2} a opakovací frekvenci 10 Hz

2. FÁZE - MODELOVÁNÍ FOTOABLACE

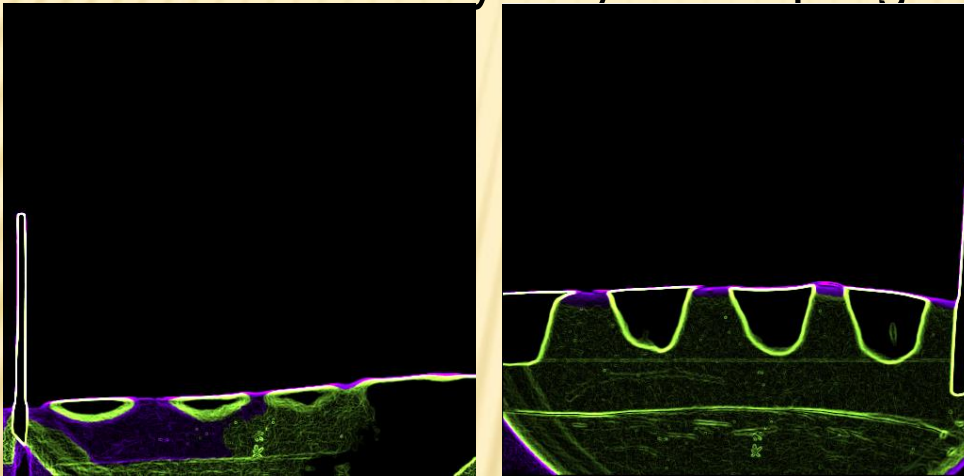
- Cíl: ozařovat nerovinný povrch a řešit postupné prohlubování kráteru, sestavit model rozvoje teplotního pole v okolí dna a stěn kráteru
- Očekávání: Kráter se bude prohlubovat v závislosti na čase a hustotě výkonu dopadajícího záření
- Realita: hrany kráteru dělají problémy a kráter se neprohlubuje
- Řešení: čekání na upgrade – zaoblení hran kráteru, modelování puls po

Původní kráter s nezaoblenými hranami

URČENÍ TVARU A HLOUBKY KRÁTERŮ

- Nová experimentální metoda – přesné zobrazení profilu kráteru
- CT snímky vzorků s kontrastní látkou (jodid draselný)
- Odečtení hloubky s využitím programu MATLAB

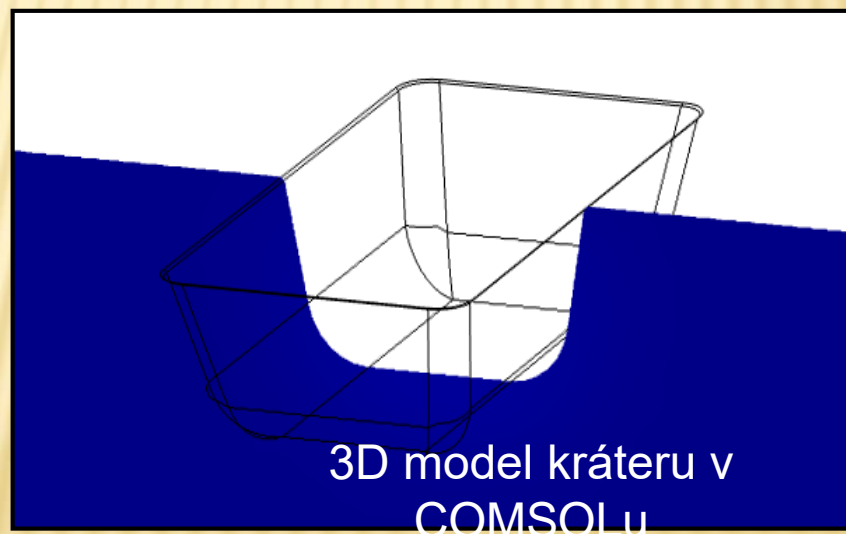
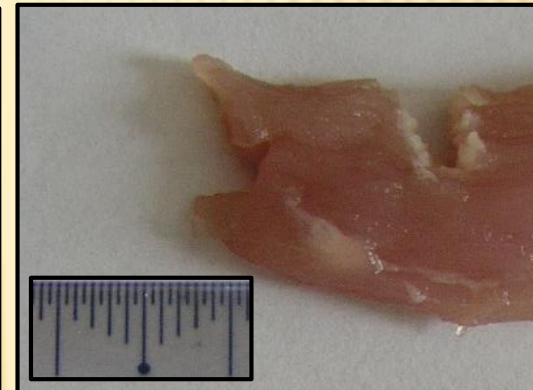
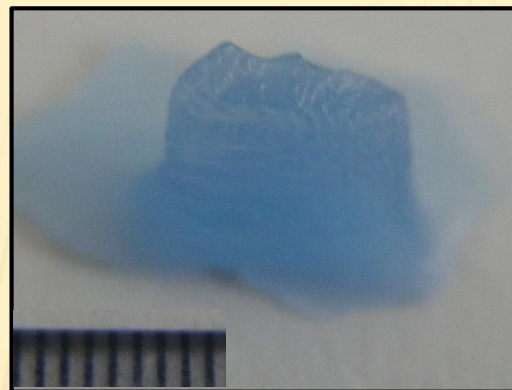
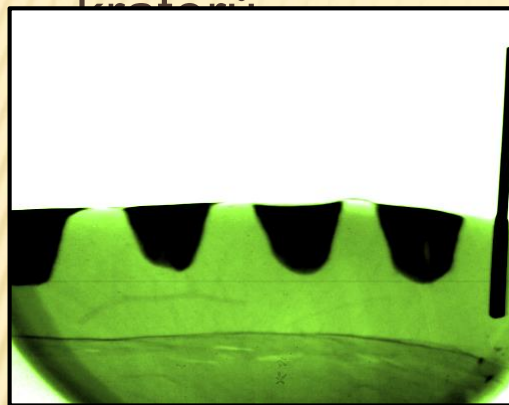
CT snímky profilu kráterů, které umožňují určit ablační hloubku a popsat profil kráteru.

CT přístroj PHYWE XR 4.0 expert X-ray unit

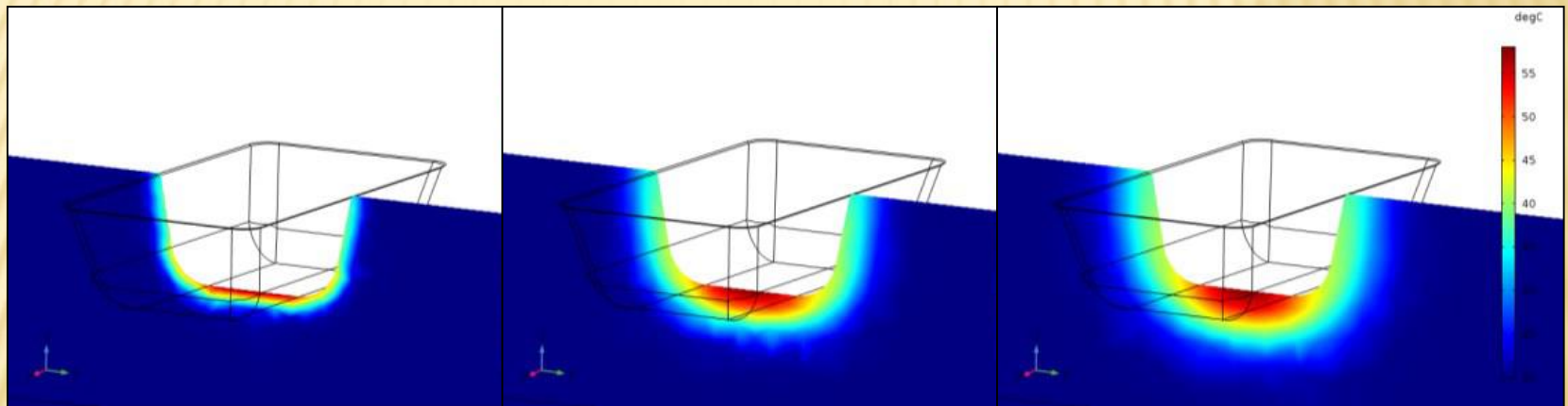
GEOMETRIE MODELU PRO KRÁTER

- ✗ Vytvořena na základě CT snímků, odlitků a řezů reálných kráterů

VÝSTUPY MODELU

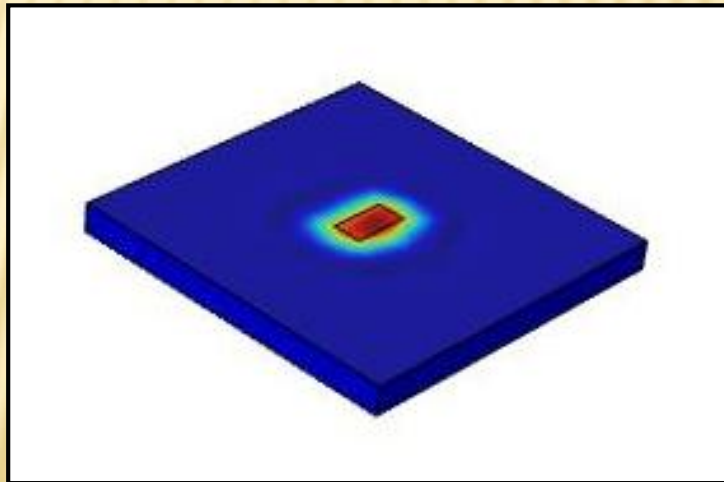
- Průběh rozvoje teplotního pole v ablačním kráteru v průběhu jednoho pulsu („dilatace“ času – reálný puls trvá 25 ns)

- Ověření modelu – snímání termokamerou, pouze plošné snímání
- Model je použitelný jako názorná vizualizace děje, nikoliv pro plánování zákroků (zatím ...)

3. FÁZE – MODEL ZAHÁJENÍ OZAŘOVÁNÍ

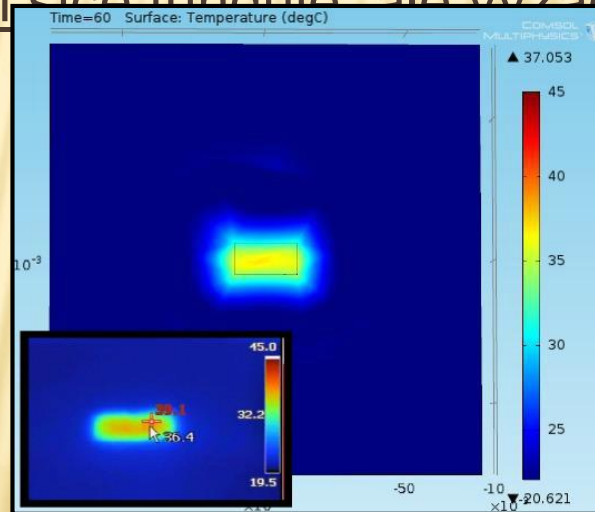
- Na začátku děje vzroste velmi prudce povrchová teplota tkáně.
- Cíl: model pro prudký nárůst teploty v prvních mili-nanosekundách
- Očekávání: získáme zpomalený průběh šíření tepla
- Realita: výstup po hodinách práce vypadá stejně jako 1.fáze, ale nemáme možnost experimentálního ověření
- Řešení: věříme modelu

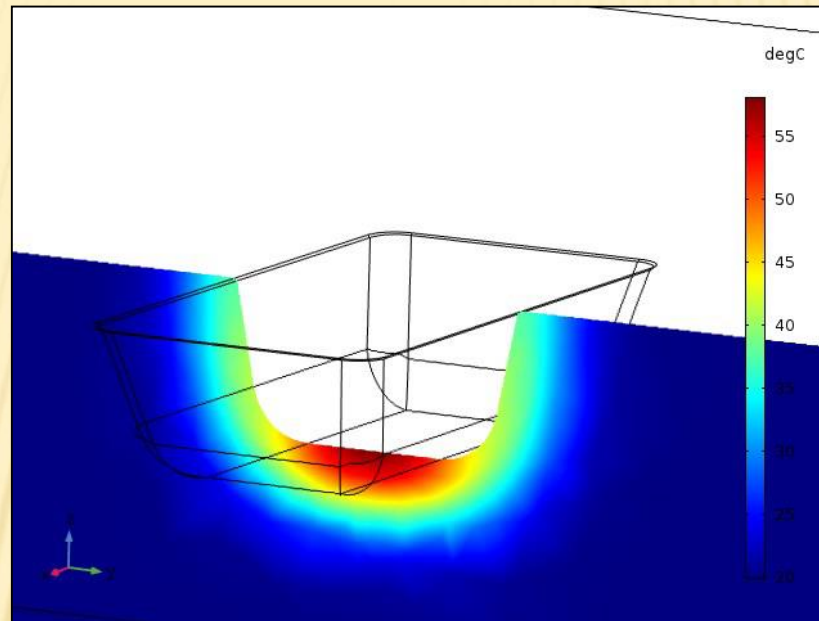

ZÁVĚR

- Vytvořený model pro tepelnou interakci velmi dobře odpovídá realitě a je použitelný pro předpovídání průběhu teplot při zákroku.
- Model umožňuje řešit i změny parametrů tkáně v průběhu zákroku (teplotní i časová závislost).
- Model pro fotoablaci sice funguje, ale vyžadá si další vylepšení.

DĚKUJI ZA POZORNOST